

**Analiza dosežkov poskusnega
preverjanja znanja v 3. razredu
iz slovenščine**



Državni izpitni center
2021

Analiza dosežkov poskusnega preverjanja znanja
v 3. razredu iz slovenščine

Avtorji: *dr. Lara Godec Soršak, dr. Alenka Rot Vrhovec, Mladen Kopasić, Vanja Jovičević*

Izdal: *Državni izpitni center*

Računalniški prelom: *Jana Lavtar*

KAZALO

Poročilo o poskusnem preverjanju znanja slovenščine v 3. razredu OŠ 2021	1
Osnovni statistični podatki.....	1
Analiza dosežkov	2
Dosežki po spolu in regijah	5
Rezultati ankete učiteljev	6
Sklep	7

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Osnovni statistični podatki	1
Preglednica 2: Specifikacijska tabela, slovenščina, 3. razred	2
Preglednica 3: Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, 3. razred	6

KAZALO SLIK

Slika 1: Primerjava dosežkov po spolu pri slovenščini, 3. razred	5
--	---

Poročilo o poskusnem preverjanju znanja slovenščine v 3. razredu OŠ 2021

Preizkus za poskusno preverjanje znanja slovenščine v 3. razredu OŠ 2021 je temeljil na umetnostnem izhodiščnem besedilu Andreja Rozmana Roze *Povodni mož dobi prijatelja* (Ciciban, december 2013, št. 4, str. 18–20). V preizkusu je bilo 14 nalog različnega tipa in različnih zahtevnostnih ravni.

Osnovni statistični podatki

Poskusno preverjanje iz slovenščine za 3. razred je potekalo 29. marca 2021. Osnovni statistični podatki so prikazani v spodnji preglednici:

Preglednica 1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	5.159
Število postavk	16
Možne točke	23
Povprečno št. točk	12,05
Povprečno št. odstotnih točk	52,40
Standardni odklon	24,15
Indeks težavnosti	0,52
Indeks zanesljivosti	0,80

Poskusno preverjanje je reševalo 5.159 učencev. V povprečju so dosegli 52,40 odstotne točke oz. 12,05 točke. Indeks zanesljivosti testa je bil 0,80.

Analiza dosežkov

Preglednica 2: Specifikacijska tabela, slovenščina, 3. razred

Andrej Rozman Roza: Povodni mož dobi prijatelja (Ciciban, december 2013, št. 4, str. 18–20)

NALOGA	TOČKE	ZMOŽNOST	STANDARD	STROKOVNI IZRAZI	TASKONOMSKA STOPNJA
		IZPIS ZMOŽNOSTI IZ UN	Učenec/učenka pokaže zmožnost tako, da:		
1	1	LITERARNOVEDNO ZNANJE	pozna, razume in uporablja temeljne literarnovedne izraze, določene s tem UN (UN, str. 51)	pravljica, pesem, lutkovna igra, pripoved (UN, str. 19, 1. VIO)	znanje
2	2	LITERARNOVEDNO ZNANJE	pozna, razume in uporablja temeljne literarnovedne izraze, določene s tem UN (UN, str. 51)	pisatelj, ilustrator/ilustratorica (UN, str. 19, 1. VIO)	znanje
3	1	ZMOŽNOST SPREJEMANJA UMETNOSTNIH BESEDIL doživljanje, razumevanje in vrednotenje um. besedila	pove, kdo je glavna književna oseba (UN, str. 50)		razumevanje
4	1	ZMOŽNOST SPREJEMANJA UMETNOSTNIH BESEDIL doživljanje, razumevanje in vrednotenje um. besedila	pove, kje se zgodba dogaja (UN, str. 50)		razumevanje
5	1	ZMOŽNOST SPREJEMANJA UMETNOSTNIH BESEDIL doživljanje, razumevanje in vrednotenje um. besedila	pove, kdaj se zgodba dogaja (UN, str. 50)		razumevanje uporaba
6	1	ZMOŽNOST SPREJEMANJA UMETNOSTNIH BESEDIL doživljanje, razumevanje dogajanja	odgovarja na vprašanja o vsebini (UN, str. 51)		razumevanje
7	1	ZMOŽNOST SPREJEMANJA UMETNOSTNIH BESEDIL doživljanje, razumevanje in vrednotenje um. besedila	pove, zakaj se je kaj zgodilo (UN, str. 50)		razumevanje
8	3	ZMOŽNOST SPREJEMANJA UMETNOSTNIH BESEDIL zmožnost predstavljanja književne osebe	pisno izrazi domišljjsko predstavo književne osebe (UN, str. 50)		sinteza
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost		uporaba
9	1	JEZIKOVNA ZMOŽNOST – poimenovalna	razloži dano besedo iz besedila (UN, str. 49)		razumevanje
10	1	ZMOŽNOST SPREJEMANJA UMETNOSTNIH BESEDIL doživljanje, razumevanje dogajanja	odgovarja na vprašanja o vsebini (UN, str. 51)		razumevanje

11	1	ZMOŽNOST SPREJEMANJA UMETNOSTNIH BESEDIL doživljanje, razumevanje in vrednotenje um. besedila	pove, zakaj se je kaj zgodilo (UN, str. 50)		analiza
	1	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost		uporaba
12	1	ZMOŽNOST SPREJEMANJA UMETNOSTNIH BESEDIL doživljanje, razumevanje dogajanja	<i>odgovarja na vprašanja o vsebini (UN, str. 51)</i>		razumevanje
13	1	ZMOŽNOST SPREJEMANJA UMETNOSTNIH BESEDIL doživljanje, razumevanje dogajanja	<i>odgovarja na vprašanja o temi in vsebini (UN, str. 51)</i>		sinteza
14	3	ZMOŽNOST TVORJENJA BESEDIL O UMETNOSTNIH BESEDILIH IN OB NJIH predstavljanje književne osebe, vživljanje vanjo, poistovetenje z njo in privzemanje njene vloge	napiše nadaljevanje zgodbe (UN, str. 50)		sinteza
	2	JEZIKOVNA IN SLOGOVNA ZMOŽNOST	slovnična in pravopisna pravilnost ter slogovna ustreznost		uporaba
Skupaj točk	23				

Kot najmanj zahtevne so se izkazale 1., 2., 7. in 12. naloga. Pri 1. nalogi (IT = 0,79; ID = 0,03) so morali učenci med štirimi že ponujenimi odgovori izbrati pravnega, in sicer so večinoma vsi pravilno prepoznali, da je izhodiščno besedilo pravljica. Naloga je imela tudi nizek indeks diskriminativnosti (ID), kar pomeni, da ni ločevala med tistimi učenci, ki so test uspešneje rešili, in tistimi, ki so ga rešili manj uspešno. Tudi 7. naloga (IT = 0,84; ID = 0,37) je bila izbirnega tipa, in sicer so morali učenci prepoznati pravilni odgovor na vprašanje, zakaj so ribiči nehali loviti ribe v ribniku. To nalogo je pravilno rešilo največ učencev, hkrati je tudi dobro ločevala med uspešnejšimi in manj uspešnimi učenci. Pri 2. nalogi (IT = 0,71; ID = 0,40) so morali učenci napisati, kdo je napisal izhodiščno besedilo in kdo ga je ilustriral. Kot pravi odgovor so se upoštevala samo pravopisno pravilno zapisana lastna imena. Pri 12. nalogi (IT = 0,71; ID = 0,50) pa so morali napisati odgovor in v njem omeniti dve stvari, ki sta ju povodni mož in možiček skupaj počela.

Kot najzahtevnejše so se izkazale 10., 11. in 13. naloga. Pri 10. nalogi (IT = 0,32; ID = 0,28) so morali učenci odgovoriti, katero čustvo je omenjeno v zvezi s povodnim možem in ognjem. Kljub temu da je bila naloga izbirnega tipa in te so po navadi učencem lažje, te naloge niso tako uspešno reševali verjetno zato, ker niso vedeli, kaj pomeni *zavist* oz. tega odgovora niso povezali z besedo *zavidal*, ki je omenjena v pravljici. Pri 11. nalogi (IT = 0,34; ID = 0,47) so morali odgovoriti samostojno v obliki povedi, zakaj si povodni mož ni nikoli sam spekel ribe na ognju. Naloga je bila zahtevnejše ravni, veliko učencev pa je ni pravilno/popolno rešilo verjetno zato, ker niso omenili, da povodni mož ne more zakuriti ognja pod vodo. Najzahtevnejša je bila 13. naloga (IT = 0,30; ID = 0,37). Učenci so morali samostojno odgovoriti, kaj je glavno sporočilo zgodbe. To je naloga najzahtevnejše ravni, ki je zahtevala sintezo. Zahtevnost naloge kaže tudi to, da je 20 % učencev sploh ni reševalo.

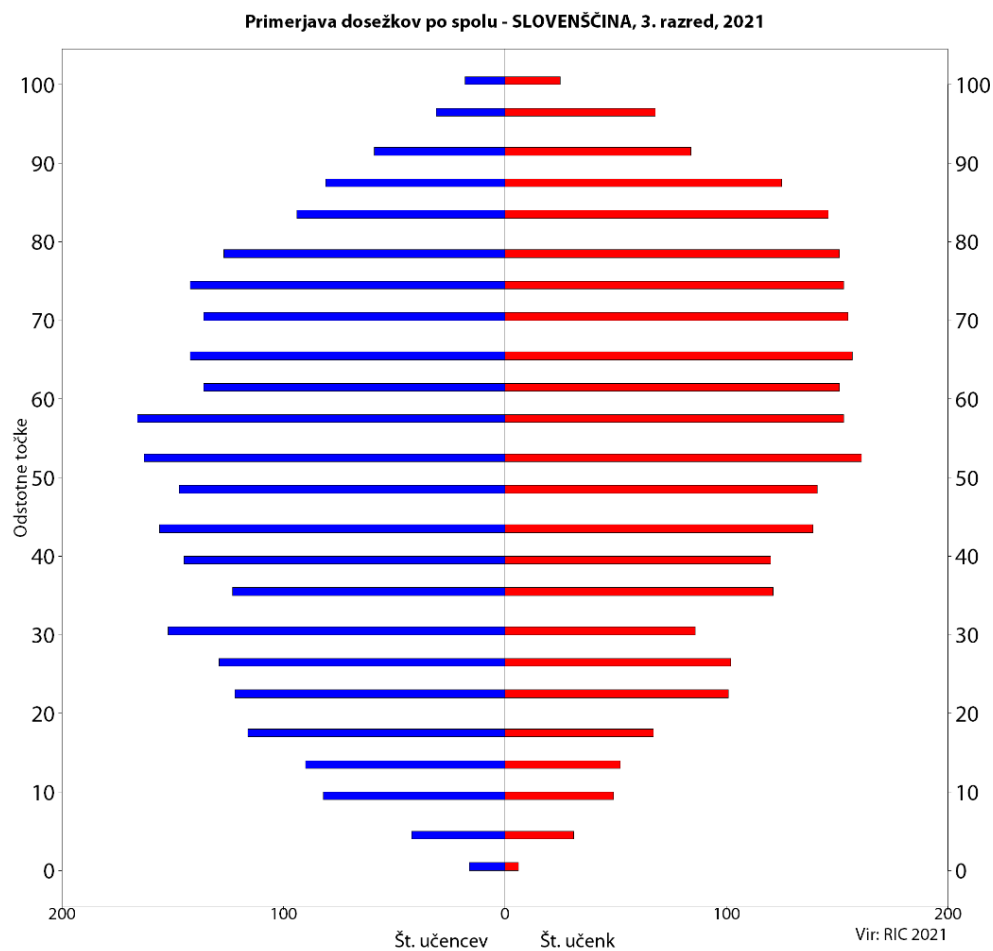
Ločene statistične podatke o jezikovni pravilnosti imamo za dve od treh nalog, in sicer za 8. in 14. nalogo; obe sta bili tvorbeni. IT je pri obeh podoben (0,32 oz. 0,39), prav tako ID (0,56 oz. 0,59). To pomeni, da imajo učenci težave pri tvorjenju jezikovno pravih povedi, obenem pa ti postavki dobro ločujeta med uspešnejšimi in manj uspešnimi učenci.

Nekaj testov (335) je bilo dvakrat ovrednotenih. Indeks objektivnosti ocenjevanja (IO) je najvišji pri nalogah z jasnim, enoznačnim odgovorom, čeprav tudi pri teh ni enak 1, ampak se giblje 0,94–0,99. IO pri drugih nalogah je 0,70–0,84, najnižji pa je pri ocenjevanju jezikovne pravilnosti (IO = 0,41 pri postavki 1.08 B in IO = 0,61 pri postavki 1.14 B); tudi leta 2019 je bil IO najnižji pri ocenjevanju jezikovne pravilnosti. Znano je, da je vrednotenje jezikovne pravilnosti težko natančno opredeliti, obenem pa tudi ocenjevalci različno štejejo/prepoznajo jezikovne napake.

Dosežki po spolu in regijah

Razporeditev dosežkov učencev po točkah je v obliki Gaussove krivulje. 22 učencev ni doseglo nobene točke, kar 43 učencev pa je doseglo vse točke.

Slika 1: Primerjava dosežkov po spolu pri slovenščini, 3. razred



Primerjava dosežkov po spolu kaže, da so več točk dosegle oz. da so bile uspešnejše učenke, zlasti pri dosežkih, višjih od 85 odstotnih točk.

Preglednica 3: Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, 3. razred

REGIJA	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev	Število šol
Podravska regija	57,04	24,27	857	26
Osrednjeslovenska regija	54,53	23,53	908	18
Koroška regija	53,84	24,03	177	4
Gorenjska regija	53,53	23,50	405	8
Obalno-kraška regija	52,95	24,38	425	9
Pomurska regija	51,59	24,42	373	20
Savinjska regija	51,56	23,94	672	15
Primorsko-notranjska regija	51,54	22,74	103	5
Goriška regija	50,53	23,27	422	9
Zasavska regija	49,00	22,40	211	4
Jugovzhodna Slovenija	46,82	24,97	324	9
Posavska regija	43,23	24,43	282	10

Primerjava povprečnih dosežkov po regijah pa kaže, da so najboljši povprečni rezultat dosegli učenci Podravske regije (57 odstotnih točk), sledijo jim učenci Osrednjeslovenske (54,5 odstotne točke) in Koroške regije (53,8 odstotne točke). Učenci Pomurske, Savinjske, Primorsko-notranjske, Goriške, Zasavske regije, Jugovzhodne Slovenije in Posavske regije so v povprečju dosegli rezultate, nižje od slovenskega povprečja, tj. nižje od 52,4 odstotne točke. Najnižji povprečni rezultat so dosegli učenci Posavske regije (43,2 odstotne točke), in sicer skoraj 15 odstotnih točk nižjega od učencev Podravske regije z najvišjim povprečnim dosežkom. Ob tem je treba upoštevati dejstvo, da se šole k izvajanju poskusnega preverjanja prijavijo prostovoljno in pri tem ne sodelujejo vse.

Rezultati ankete učiteljev

Po mnenju anketiranih učiteljev je bilo izhodiščno besedilo predolgo (70,68 %), a primerno zahtevno (57,89 %). Glede zahtevnosti preizkusa je bilo mnenje učiteljev deljeno: približno polovici se je preizkus zdel prezahteven (50,38 %), nekoliko manjšemu deležu pa primerno zahteven (49,62 %). Večini učiteljev se je zdelo, da so imeli učenci premalo časa za reševanje (52,63 %), čeprav je delež tistih, ki menijo, da so imeli učenci ravno prav časa, tudi visok (46,62 %). Delež učencev in nalog, ki jih učenci sploh niso rešili, ni visok, zato menimo, da test ni bil preobsežen oz. da so imeli učenci ravno prav časa za reševanje. Veliki večini učiteljev se zdi, da so bila navodila za reševanje nalog primerna (93,23 %), prav tako se jim zdijo ustrezni tipi nalog (93,98 %). Večini učiteljev se nobena naloga ni zdela prezahtevna (72,93 %), nihče pa tudi nobene ni izpostavil kot premalo zahtevne. Tisti, ki so označili, da se jim je katera naloga zdela prezahtevna, so kot take izpostavljali različne naloge. Večina učiteljev tudi ni imela težav pri vrednotenju preizkusov (84,96 %) in točkovanje nalog se jim je zdelo ustrezno (73,68 %). To se je pokazalo tudi pri nudenju telefonske pomoči učiteljem pri vrednotenju. Letos je klicalo precej manj učiteljev kot prejšnja leta.

Sklep

Glede na statistične podatke menimo, da je bil test primerno zahteven in primerno obsežen. Smiselno je sestavljati naloge samo ob neumetnostnem ali samo ob umetnostnem besedilu in ne ob obeh vrstah besedil hkrati. Naloge v testu so bile raznovrstne tako glede tipa nalog, glede zahtevnostne ravni in glede standardov, ki so jih preverjale. Predlagamo, da učitelji pri pouku navajajo učence na natančno branje navodil in jih spodbujajo k odgovarjanju v celoti, tj. če navodilo zahteva dva podatka, naj učenci omenijo, napišejo oba, ne le enega. Pogovor ob umetnostnem besedilu naj zajema vprašanja različnih ravni, tj. od lažjih k težjim, in vodi učence k sintezi. Obravnava umetnostnega besedila naj vključuje tudi samostojno tvorjenje krajšega (poustvarjalnega) besedila, pri čemer naj učitelji spodbujajo učence tudi k temu, da so ti pozorni ne le na vsebino tvorjenega besedila, ampak tudi na jezikovno pravilnost povedi in to naj velja za tvorjenje besedil pri katerem koli učnem predmetu, ne le pri slovenščini. Prav tako predlagamo, da naj učitelji pri vseh predmetih na različne načine spodbujajo razvijanje poimenovalne zmožnosti (razvijanje besedišča) in branje.

Preizkus je preverjal različne standarde znanja po UN, predvidene za 1. VIO, in je bil sestavljen ne glede na to, da je pouk zaradi covida-19 večji del šolskega leta do izvedbe poskusnega preverjanja potekal na daljavo. Primerjava rezultatov s prejšnjimi leti ni mogoča, saj so bili preizkusi sestavljeni ob različnih izhodiščnih (neumetnostnih besedilih ter kombinaciji umetnostnega in neumetnostnega besedila) besedilih, prav tako so v preizkusih različne naloge, s katerimi preverjamo različne standarde.

PRILOGA

Andrej Rozman Roza: POVODNI MOŽ DOBI PRIJATELJA

Ilustrirala: Zvonko Čoh in Janeta Čoh

Povodni mož je ribičem na trnke natikal stare čevlje, prazne pločevinke in druge odpadke, ki so jih ljudje zmetali v njegov ribnik. Kadar ni imel pri roki ničesar primernega, se je splazil na kopno, se prikradel ribiču za hrbet in mu trnek zataknil za hlače, tako da je ta namesto ribe ujel samega sebe.



Ribiči so se najprej čudili in jezili, potem pa nehali hoditi k ribniku, v katerem so ujeli vse drugo razen rib. Povodni mož je zato že skoraj pozabil nanje. Nekega decembra, ko je pospravljaj vodno dno in se pripravljaj na čas, ko bo ribnik prekril led, pa je v vodi zagledal trnek.

»Spet nekdo, ki ga je treba naučiti, čigave so ribe,« si je rekel in na trnek nataknil plastično vrečko. Potem je splaval do gladine, da bi skrit med ločjem opazoval, kako se bo ribič začudil, ko bo iz vode potegnil svoj ulov.

Namesto športnega ribiča je na bregu zagledal prezeblega možička v starem plašču. Ko je potegnil iz vode vrečko, jo je žalostno položil poleg sebe, nataknil na trnek nov košček kruha in ga ponovno vrgel v vodo.

Povodni mož je presenečeno ugotovil, da se mu možiček smili. Od drugih ribičev se je razlikoval po tem, da je lovil zato, ker je bil lačen. »Rib imam tako ali tako več, kot jih potrebujem,« si je rekel in se odločil, da tokrat na trnek ne bo nataknil ničesar.

Kmalu zatem je možiček ujel najbolj požrešnega krapa iz ribnika in zakuril ogenj. Ogenj je bil nekaj, kar je povodni mož najbolj zavidal ljudem. Večkrat je poskusil prinesiti še tlečo žerjavico v ribnik, a mu pod vodo nikoli ni uspelo zanetiti ognja.

Plašno je pristopil k možičku, saj se je bal, da se bo ta, ko ga bo zagledal, prestrašil in pobegnil. A možiček se je zdrznil le za hip. Takoj ko je videl, da ob njem stoji bitje z zeleno luskinasto kožo in izbuljenimi ribjimi očmi, si je oddahnil.

»Ker vidim, da nisi ribiški čuvaj, prisedi in jej z mano,« ga je povabil k ognju.



Do tedaj so bile zime za povodnega moža najbolj dolgočasen čas, ki ga je v glavnem prespal. Ta zima je bila zelo drugačna. Ker se je možiček naselil v zapuščeni baraki v bližini ribnika, sta vse dni igrala karte, si pripovedovala zgodbe in se sladkala s krapa in zalogami vloženih vodnih trav in alg, ki si jih je za čez zimo pripravil povodni mož. Pa tudi s kopenskimi dobrotami, ki jih je včasih kdove od kod prinesel možiček. »A bolj kot vse dobrote je za dobro počutje pomembno, da ima človek prijatelja,« je pomislil povodni mož.

(Vir: Ciciban, december 2013, št. 4, str. 18–20.)

Pozorno preberi izhodiščno besedilo Andreja Rozmana Roze *Povodni mož dobi prijatelja* in reši naloge.

1. Kaj je izhodiščno besedilo? Obkroži.

- A Pesem.
- B Pravljica.
- C Pripoved.
- Č Lutkovna igra.

	1
--	---

2. Kdo je napisal besedilo in kdo ga je ilustriral?

Pisatelj: _____

Ilustrator/ilustratorka: _____

	2
--	---

3. Kdo je glavna književna oseba? Označi s ✓ v okvirčku pod ustrezno ilustracijo.



	1
--	---

4. Kje se zgodba dogaja? Napiši dva prostora.

	1
--	---

5. Kako vemo, da se zgodba dogaja pozimi? Napiši dva podatka iz besedila.

	1
--	---

6. Kako si sledi dogajanje v zgodbi? Označi s številkami od 1 do 4.

___ Možiček je ujel krapa in ga spekel na ognju.

___ Povodni mož je nagajal ribičem.

___ Povodni mož je med ločjem opazoval prezeblega možička.

___ Možiček in povodni mož sta pojedla ribo.

	1
--	---

7. Zakaj so ribiči nehali loviti ribe v ribniku? Obkroži.

- A Ker je zaradi onesnaženja vode zmanjkalo rib.
- B Ker je bilo ob ribniku premrzlo.
- C Ker so v ribniku ujeli vse drugo razen rib.
- Č Ker jih je od ribnika pregnal ribiški čuvaj.

	1
--	---

8. Opiši zunanji videz povodnega moža. Upoštevaj ilustracijo in navedi štiri podatke. Napiši najmanj dve povedi.



	4
--	---

9. Kaj pomeni, da se je možiček zdrznil? Obkroži.

- A Da je zdrsnil s stola.
- B Da se je za hip ustrašil.
- C Da je hitro pobegnil.
- Č Da je za hip otrpnil.

	1
--	---

10. Katero čustvo je omenjeno v zvezi s povodnim možem in ognjem?
Obkroži.

- A Sreča.
- B Žalost.
- C Jeza.
- Č Zavist.

	1
--	---

11. Povodni mož ni nikoli sam spekel ribe na ognju. Zakaj ne? Odgovori v obliki povedi.

	2
--	---

12. Povodni mož in možiček sta postala prijatelja. Napiši dve stvari, ki sta ju skupaj počela.

	1
--	---

13. Kaj je glavno sporočilo zgodbe?

	1
--	---

14. Kaj se je zgodilo povodnemu možu čez eno leto? Napiši nadaljevanje zgodbe. Upoštevaj ilustracijo. Napiši najmanj pet povedi. Piši na naslednji strani.



